

Tillid og demokrati i et teknologisk krydsfelt

Indholdsfortegnelse

Tillidens betydning for dansk demokrati – til hverdag og i krise	4
Danmarks høje sociale tillid	4
Tillidens betydning i krisetider.....	6
Fire dimensioner af risikobilledet	7
1. Den offentlige samtale forvrænges på platformene	7
2. Nutidens medieforbrug udfordrer informationstroværdigheden	9
3. Manipulation og påvirkning kalder på skepsis – ikke tillid.....	10
4. Kunstig intelligens accelererer udviklingen	12
Værn om tillid og demokrati i det samlede risikobillede	14
1. Styrkede demokratiske rammer for den offentlige samtale	14
2. Bevarelse af troværdighed	15
3. Teknologisk mægtiggørelse af institutionerne	15
Baggrund og informanter	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
_Toc240984724	

Indledning

I det danske samfund er tilliden en afgørende forudsætning for både sammenhængskraften og det danske folkestyre. Særligt i kriser er tilliden kritisk for, at et samfund klarer sig godt igennem. Det så vi blandt andet under corona-pandemien, hvor Danmark var blandt de lande, der lykkedes bedst med epideminedkæmpelse. Den høje tillid må derfor ikke tages for givet.

På få år er der opstået en lang række usikkerheder i og omkring det danske samfund. Forandringerne og udfordringerne er mange; politiske uroligheder i verden, krig i Europa og en rivende teknologisk udvikling for blot at nævne nogle få.

En del af dette er et informationsmiljø under hastig forandring drevet af teknologiske og kommercielle kræfter. Udviklingen påvirker den offentlige samtale, som i høj grad foregår på internettet. Danskernes medievaner, spredning af mis- og desinformation og den hastige udbredelse af kunstig intelligens er bare nogle af de faktorer, der har betydning for den offentlige samtale, for tilliden og i sidste ende for demokratiet.

Ligesom andre teknologier rummer kunstig intelligens både muligheder og udfordringer. Kommunerne, og den offentlige sektor i øvrigt, arbejder løbende på forretningsudvikling og god service for borgerne gennem digitalisering, kunstig intelligens og anden nyttig teknologi.

Denne analyse tilbyder derfor det perspektiv, der omhandler det øvrige samfund og danskernes informationsmiljø, hvor der lige nu sker en hastig udvikling i adfærd, magtkoncentrationer og kommerciel udvikling, som kan få afgørende indflydelse på det danske samfund. Analysen præsenterer og belyser det risikobillede, der opstår i krydsfeltet mellem teknologisk udvikling, informationsstrømme og tilliden mellem mennesker og til samfundets institutioner i Danmark. Afslutningsvist peger analysen på nogle strategiske overvejelser, man som kommune kan gøre sig, når det kommer til styrkelse af den offentlige samtale, bevarelse egen troværdighed og teknologisk mægtiggørelse.

Tillidens betydning for dansk demokrati - til hverdag og i krise

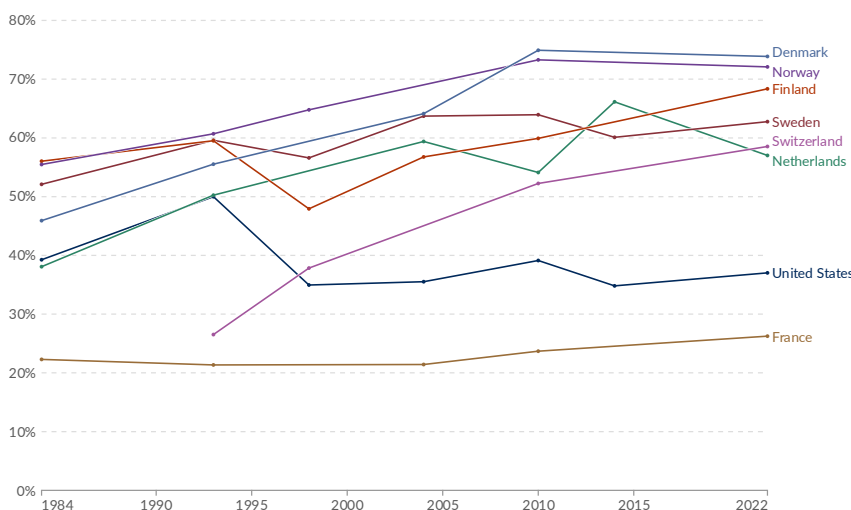
Danmarks høje sociale tillid

Danmark er det land i verden, der måler højest på den sociale tillid. Det vil sige, at 74 pct. af danskerne vurderer, at *"man kan stole på de fleste andre mennesker"*. Det er den højeste forekomst af social tillid i verden, efterfulgt af Norge på 72 pct. Til sammenligning ligger fx Schweiz og Holland på hhv. 59 pct. og 57 pct., mens USA ligger på 37 pct. og Frankrig på 26 pct.¹ Lande med højt tillidsniveau har vist sig at klare sig bedre på en lang række parametre; kort opsummeret er de både rigere og lykkeligere.² Den sociale tillid er opbygget over generationer gennem opdragelse, institutioner og kultur.

Share of people agreeing with the statement "most people can be trusted"

1984 to 2022

Our World
in Data

Data source: Integrated Values Surveys (2024)

OurWorldinData.org/trust | CC BY

Høj tillid er en del af Danmarks historie

Flere peger på, at forklaringerne på den høje sociale tillid i Danmark kan findes i historien. Særligt tiden før og ved selve Grundlovens tilblivelse betragtes som en katalysator for udviklingen af den tillidskultur, der siden er blevet et kendetegn ved det danske samfund. Med Grundloven blev forsamlings- og foreningsfriheden formelt sikret, og foreningslivet voksede hurtigt i hele landet. I lokalsamfundene organiserede borgere sig i alt fra landboforeninger og højskolekredse til senere andelsforeninger, fagforeninger og politiske vælgerforeninger. Disse fællesskaber fungerede i praksis som små demokratiske læringsrum, hvor man lærte at diskutere uenigheder, vælge repræsentanter, træffe fælles beslutninger og forvalte fælles ressourcer.

Det levede demokrati

Denne tradition for samarbejde og deltagelse blev senere fremhævet af Hal Koch, som understregede, at demokrati først og fremmest er en måde at leve og samtale på. Den danske demokratiform hviler derfor i høj grad på en løbende

¹ [Trust - Our World in Data](#)

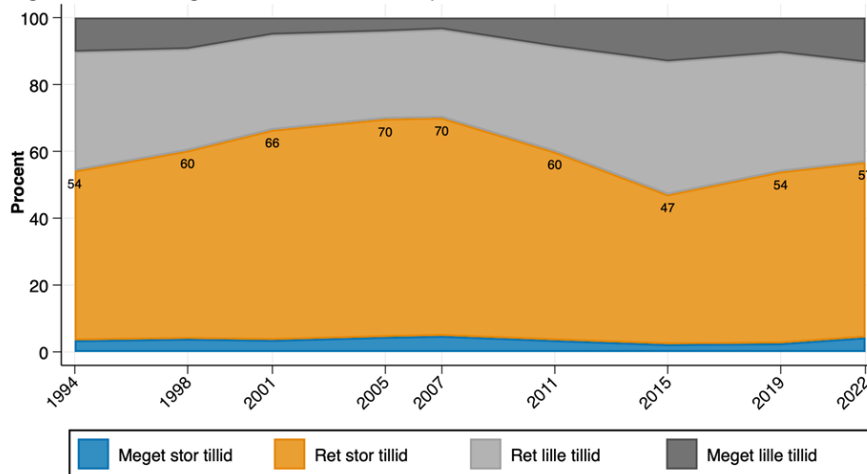
² [Hvordan fastholdes tilliden under samfundskriser?](#), Michael Bang Pedersen

vedligeholdelse af tillid og fælles normer. Samtidig er netop tilliden afgørende, for at demokratiet fungerer, fordi det danske system har færre formelle kontrolmekanismer end mange andre demokratier – eksempelvis ingen egentlig forfatningsdomstol og relativt få institutionelle "checks and balances". Det er derfor vigtigt at være opmærksom på, at begynder tilliden blandt borgere at erodere, kan det få konsekvenser for demokratiet.

Politisk og pragmatisk tillid

En anden type af tillid, der måles tilbagevendende, er den politiske tillid (målt ved spm. om *"man kan stole på de fleste politikere"*).³ Den politiske tillid er langt mere følsom over for konkrete begivenheder, skandaler og kommunikation fra politikerne. I 2022 havde 57% meget stor eller ret stor tillid til danske politikere.⁴

Figur 75: Udviklingen i tillid til de danske politikere, 1994-2022.

Valgprojektet 1994-2022

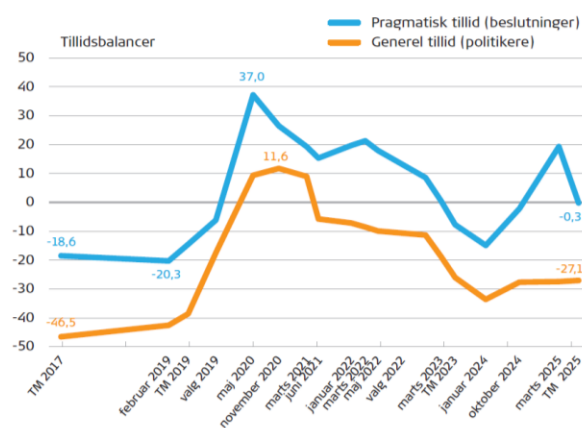
Endelig fremhæves fx i Trygfondens Tryghedsmåling 2025 den såkaldte "pragmatiske" tillid. Her bedes respondenterne om at erklære sig enig eller uenig i udsagnet *"Man kan i almindelighed stole på, at vore politiske ledere træffer de rigtige beslutninger for landet"*. Den "pragmatiske tillid" angiver, om borgeren har tillid til, at der alt andet lige træffes de bedste beslutninger efter omstændighederne. Denne "pragmatiske tillid" er den mest volatile og viser flere udsving end den generelle politiske tillid – fx ses det herunder, hvordan den steg kraftigt ved begyndelsen af coronapandemien og kortvarigt ift. Grønlandskrisen (umiddelbart efter valget af Trump som præsident).

³ Det danske valgprojekt ved Aarhus Universitet måler ifm. hvert folketingsvalg (siden 1971) hvilke faktorer, der har betydning danskerens valghandling herunder tillid. [Valgprojektet](#)

⁴ Resultater ifm. Folketingsvalget i 2026 endnu ikke frigivet

Figur 10.3**– Pragmatisk og generel tillid til politikerne**

I de senere år har tilliden til politikerne og deres beslutninger fulgt nogenlunde ad, men i starten af pandemien og grønlandskrisen røg tilliden til beslutningerne tydeligt op.

Spørgsmålsformuleringer: Se figur 10.2

Pragmatisk tillid/blå kurve. Generel tillid/gul kurve.

Kilde: Målinger foretaget af YouGov, primært Tryghedsmålingerne.

Trygfondens tryghedsmåling 2025

Tillidens betydning i krisetider

Høj tillid er ikke blot et kendetegn ved et velfungerende samfund i fredstid – den er særlig kritisk, når samfundet er under pres. I HOPE-projektet, som fulgte danskernes adfærd under coronapandemien, peges der også på betydningen af tillid for, hvordan et samfund klarer sig igennem en krise. Forskningen viser, at i kriser har både den sociale og politiske tillid afgørende betydning for adfærden og håndteringen. Men særligt det sociale tillidsniveau gør en forskel. Undersøgelser viser, at hvis andre lande havde haft lige så høje sociale tillidsniveauer som Danmark, ville 40 pct. færre mennesker være blevet smittet med coronavirus globalt. Betydningen af politisk tillid var lavere: Hvis alle lande i verden havde haft lige så høje politiske tillidsniveauer som Danmark, ville 13 pct. færre mennesker være blevet smittet med coronavirus globalt.⁵

De forskellige typer af tillid kan dog ikke altid isoleres fra hinanden, da de også har en afsmittende effekt på hinanden. Fx påpeges det i HOPE-projektet, at en faldende tillid politikere og myndigheder på sigt kan have negative konsekvenser for den sociale tillid.⁶ Opbyggelsen af både social og politisk tillid er et langsigtet projekt og forskellige nationer møder derfor kriser fra forskellige udgangspunkter.

⁵ Michael Bang Pedersen, prof., forskningsleder HOPE, forskningsleder Magtudredningen 2.0. [Hvordan fastholdes tilliden under samfundskriser?](#)

⁶ Ibid.

Fire dimensioner af risikobilledet

I det levede demokrati er det vigtigt, at den demokratiske samtale er velfungerende. Det vil sige, at alle har lige adgang til information, lige adgang til at kunne deltage, og der er plads til at være uenige og at blive hørt. I bund og grund skal vi kunne stole på andre mennesker, vi skal kunne stole på fakta fra myndigheder og medier, vi skal kunne stole på, at andre har reelle hensigter og ikke mindst skal vi i nutidens informationsmiljø kunne stole på den teknologi, der formidler og faciliterer samtalen.

I dag sker kommunikationen mellem institutioner, medier og borgere i høj grad via internettet. Det er der meget positivt at sige om. Internettet og dets mangfoldighed af indhold er et vidnesbyrd om menneskelig innovationskraft og kreativitet; som mennesker er vi tættere forbundne på tværs af tidszoner og landegrænser, og i Danmark er offentlig service blevet mere effektiv. Internettet i sig selv betyder ikke et fravær af tillid. Fx er dele-økonomiske forretningsmodeller i høj grad tillidsbaseret. Og selvom Airbnb, GoMore m.fl. har indbyggede kontrolmekanismer, så bygger disse forretningsmodeller i høj grad på mellem menneskelig tillid, når fremmede inviteres ind i hjemmet eller kører rundt i hinandens biler.

Men den teknologiske udvikling indebærer også risici. Den samme infrastruktur, der forbinder os, har vist sig også at kunne bruges til at sprede misinformation, undergrave institutioner og påvirke den demokratiske samtale. Spørgsmålet er, hvor sårbar tilliden samlet set er. Sårbarheden kan vurderes, men ikke påvises, og det følgende kapitel er derfor et sandsynliggjort risikobillede, som opstår i krydsfeltet mellem teknologi, medier, information og den offentlige samtale, hvori mange forskellige bevægelser og begivenheder kan ende med at have indflydelse på tilliden og demokratiet i sidste ende. Risikobilledet kan forstås gennem fire dimensioner, som er tæt forbundne og tilsammen kan påvirke tilliden og vilkårene for den demokratiske samtale.

1. Den offentlige samtale forvrænges på platformene

At den offentlige samtale er blevet mere digital, er ikke i sig selv negativt – man kan endda hævde, at sociale medier kan være demokratifremmende ved at mobilisere hele befolkningsgrupper under kontrollerende magthavere.⁷ Desuden lever den digitale frivillighed i Danmark, hvor fx Facebook vidner om en myriade af fællesskaber drevet af frivillige kræfter, hvilket af nogen fremhæves som en overset del af civilsamfundets styrke.⁸

Mange har en profil på platformene, kun få deltager

Ved et nærmere kig på den politiske debat, viser sig dog nogle paradokser. Antagelsen er ofte, at størstedelen af debatten foregår på sociale medier. Antagelsen ligger lige for, da 84 pct. af den danske befolkning er på Facebook, og 91 pct. har en profil på mindst ét socialt medie såsom Instagram, X eller TikTok.⁹ Men realiteten er, at selvom danskerne har god og direkte adgang til det digitale offentlige rum, afholder 58 pct. sig fra at deltage i online debatter.¹⁰ En kortlægning

⁷ I efteråret 2025 lykkedes det en større bevægelse blandt den yngre befolkning i Nepal at gøre oprør og mobilisere et nyt valg på platformen discord. [‘More egalitarian’: How Nepal’s Gen Z used gaming app Discord to pick PM | Social Media News | Al Jazeera](#)

⁸ [Danmarks-digitale-frivillige 2024.pdf](#)

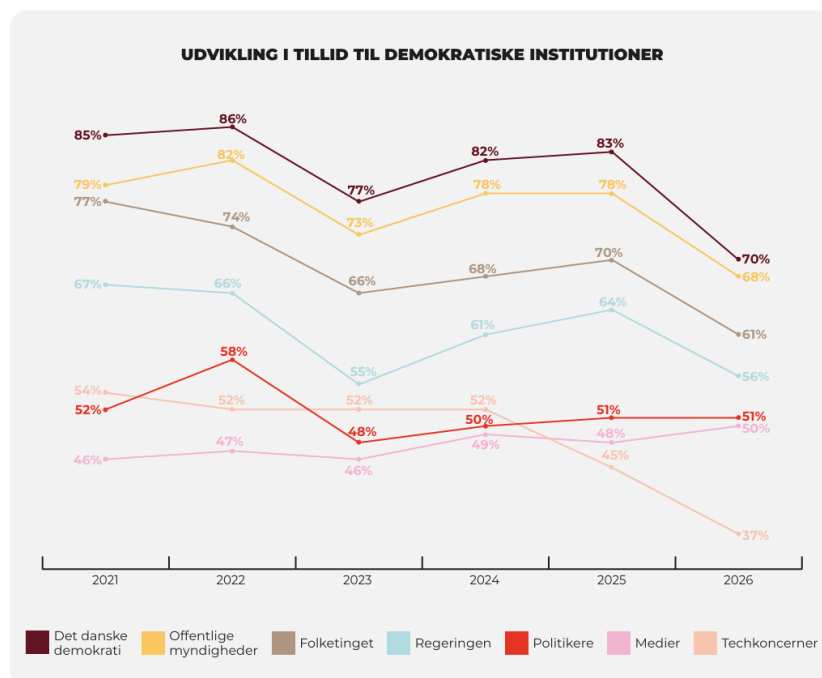
⁹ Danmarks Statistik, 2023

¹⁰ [Faktaark Indeks for det danske digitale demokrati 2024](#)

af angreb og had i den offentlige debat viser, at hver 20. kommentar på politikeres eller mediers sider er et sprogligt angreb. Afsenderne af disse er blot 1,5 pct. af brugerne¹¹, mens 10 pct. af alle brugere står for 100 pct. af indholdet på de største sociale platforme.¹² Det er altså et meget lille fåtal, der råber højt og et tavst flertal, der ikke deltager aktivt.

De unge er aktive i samtalen – men ikke digitalt

En anden antagelse er, at den unge del af befolkningen bedst adresseres gennem sociale medier. DUF – Dansk Ungdoms Fællesråds Demokratianalyse 2026 viser ganske vist, at sociale medier er en væsentlig kilde til politisk viden blandt unge: 77 pct. af de 16-25-årige får ofte eller sommetider viden om politik herfra mod 46 pct. blandt resten af befolkningen. Men sociale medier fungerer i langt mindre grad som arena for aktiv deltagelse. Kun 17 pct. af de unge deltager ofte eller sommetider i den online samfundsdebat, mens 52 pct. aldrig gør det. Blandt forklaringerne er den hårde tone, og at unge ikke nødvendigvis ønsker, at deres politiske holdninger skal ligge offentligt tilgængelige på nettet. Det er derfor vigtigt ikke at forveksle de unges nyheds- og informationsforbrug med et ønske om selv at deltage i den offentlige debat på sociale medier.¹³

DUF's Demokratianalyse 2026

Illusionen om et fladt hierarki

Et tredje paradoks opstår i mødet mellem forestillingen om et fladt, forbundet fællesskab og den faktiske styring af vores udvekslinger og relationer. Den oprindelige tanke med sociale medier var netop demokratiseringen af information

¹¹ [Vi angriber hinanden på sociale medier som aldrig før - tryghed.dk](https://tryghed.dk)

¹² Det danske demokratis udfordringer, Magtudredningen 2.0

¹³ [Demokratianalysen-2026, Dansk Ungdoms Fællesråd](#)

og den direkte og lige adgang mennesker i mellem. De sociale platforme er således også blevet uundgåelig infrastruktur for de fleste, hvis de vil holde sig informeret om det, der foregår i koret, fodboldklubben eller på biblioteket.

Men i dag styres samtaler og relationer af en uigennemsigtig algoritme, der ikke er bygget til at fremme den demokratiske samtale, men derimod bygger på en forretningsmodel, hvis mål er at fastholde brugerne. Dette kan forvrænge samtalen ved fx at forstærke konflikt, fremhæve få borgeres særinteresser og intensivere oplevelsen af polarisering.

Platformene er altså ikke en neutral infrastruktur eller facilitator for mødet mellem politikere, medier og borgere. Det betyder, at den offentlige samtale" på sociale medier ikke bliver en bred demokratisk samtale, men en selektiv og styret udveksling mellem få aktive stemmer.

2. Nutidens medieforbrug udfordrer informationstroværdigheden

Som en del af et velfungerende demokrati er det bl.a. den uafhængige journalistiks opgave at tilvejebringe viden og information til borgerne. Frem mod årtusindeskiftet var det i høj grad de publicistiske medier (radio, tv og aviser), der dannede rammen om den offentlige samtale. De fungerede som redaktionelle filtre for, hvad der var væsentligt, relevant og ikke mindst troværdigt.

Tilliden til danske nyhedsmedier er fortsat relativ høj i 2025. I Norden topper Finland, hvor 67 pct. af finnerne generelt har tillid til nyhedsmedier, mens Danmark ligger på andenpladsen med 56 pct. Norge og Sverige ligger på hhv. 54 pct. og 53 pct.. Tilliden til nyhedsmedier i Vest- og Sydeuropa fordeler sig fra 50% i Holland ned til 35% for Storbritannien, 29% i Frankrig og 22% i Grækenland.^{14 15} Danskernes medievaner har ændret sig på flere måder siden årtusindeskiftet.

Fragmenteret medieforbrug

Der er i dag bred enighed om, at digitaliseringen af medierne har bragt et fragmenteret nyhedsbillede med sig. Der er flere platforme, flere indholdstyper og et langt mere individualiseret forbrug.¹⁶ DR og TV2 har stadig en samlende funktion som institutioner, men fragmenteringen sker på tværs af kanaler og på tværs af generationer.¹⁷ Hvad angår nyheder specifikt er det 58 pct. af de 16-24-årige, der læser eller ser nyheder på sociale medier.¹⁸ Fragmenteringen giver et svagere udgangspunkt for at have en fælles offentlig samtale, når ikke der er fælles referencepunkter. Samtidig kan det gøre det vanskeligere at opretholde en fælles forståelse af, hvad der er væsentligt og troværdigt.

Danskernes nyhedsvaner

Danskernes nyhedsvaner – altså selve den måde nyhederne konsumeres på – har også betydning for, hvordan informationsmiljøet former sig. Selve fragmenteringen

¹⁴ [Danskernes brug af nyhedsmedier 2025, Center for nyhedsforskning, RUC](#)

¹⁵ [Reuters Institute Digital News Report 2025](#), stillet spørgsmål: *Thinking about news in general, do you agree or disagree with the following statements? - I think you can trust most news most of the time.*

¹⁶ Magtudredningen 2.0

¹⁷ [Medieudviklingen 2025 | DR Analyse | DR](#)

¹⁸ Kulturvaneundersøgelsen fra Danmarks Statistik 2024

skal ikke kun findes i det overordnede medievalg, men også i vaner, tidsforbrug og opmærksomhed. Nyhedsforbruget er i stigende grad præget af korte, afbrudte interaktioner på tværs af platforme og devices og beskrives af nogen som "news snacking". Forskning viser, at denne form for nyhedsbrug kan føre til mindre viden og svagere forståelse af komplekse samfundsforhold, fordi nyheder i højere grad skannes end fordybes i.¹⁹ Samtidig udviskes redaktørrollen, når nyheder vises i et feed sidestillet med kattevideoer, influencerindhold og memes i den manglende redaktionelle kontekst.

For den enkelte bliver det stadigt vanskeligere at skelne selvstændige valg fra algoritmestyreret adfærd. Dertil at vurdere, hvad der er ægte eller falsk på nettet; hvad der er vigtigt, relevant og ikke mindst: Hvem, der er afsender af indholdet og med hvilke interesser for øje.

Trange kår for kvalitetsjournalistik – særligt lokalt

Udviklingen betyder, at de journalistiske medier presses ind i et afhængighedsforhold til de sociale platforme for trafik og annonceindtægter. Platformenes logik belønner opmærksomhed (konflikt og negative nyheder), hvilket lægger pres på medierne for at prioritere historier, der performer godt i feeds, frem for dem, der nødvendigvis er mest samfundsmæssigt væsentlige eller kræver fordybelse. Blandt kommunal topledelse er der bred enighed om, at lokalmedierne har stor betydning for den lokale demokratiske samtale og borgernes adgang til viden om lokale forhold. Der savnes ofte en mere faktabaseret tilgang fra lokalpressens side, og at historier ofte fremstår ensidige, når kommunen omtales. Det skal dog ikke tolkes som, at danskerne ikke har appetit på lokalnyheder – tværtimod: DR's medieanalyse viser, at P4 er danskernes suverænt mest foretrukne radiokanal.²⁰

Risikoen for påvirkningen af tilliden ligger altså ikke kun i det fragmenterede nyhedsforbrug, men også i grundlaget for at vurdere den information, man får. Når information kommer uden tydelig afsender, kontekst og redaktionel prioritering, bliver det vanskeligere at skelne mellem fakta og andre typer indhold. Det kan over tid udfordre tilliden til både informationens troværdighed og de kilder, den bygger på.

Det kan også udfordre tilliden til det politiske system, hvis politikere og forvaltning fremstilles gennem skandaler og ensidige enkeltsager. Ydermere giver det anledning til refleksion over, hvordan man som myndighed kan bevare sin troværdighed for at kunne kommunikere livsvigtig information i en krisetid.

3. Manipulation og påvirkning kalder på skepsis – ikke tillid

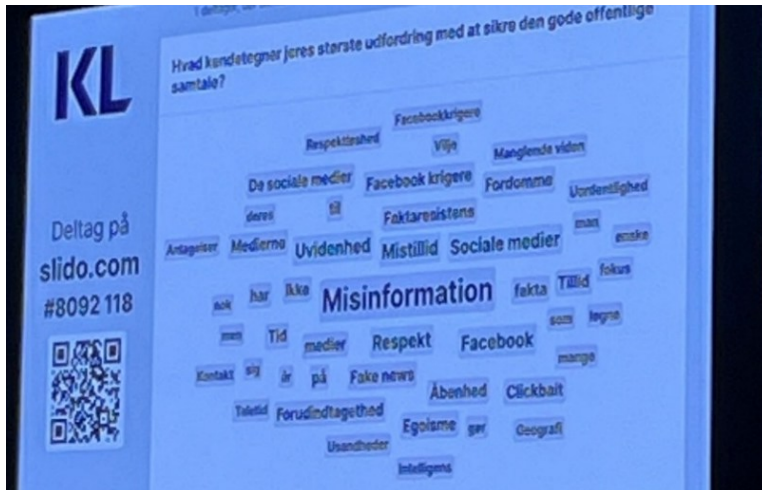
På KL Topmødet 2026 fremhævede deltagerne misinformation som en af de væsentligste udfordringer for den demokratiske samtale. Dette afspejler også danskernes generelle bekymring for misinformation. 64 pct. af danskerne bekymrer sig over spredning af misinformation på internettet.²¹

¹⁹ [News snacking and political learning: changing opportunity structures of digital platform news use and political knowledge](#)

²⁰ ['Medieudviklingen 2025' som pdf | DR Analyse | DR](#)

²¹ [Digitaliseringens betydning for demokratiet – Befolkningsundersøgelse – ADD](#)

Misinformation og desinformation er ikke nye fænomener²², men digitaliseringen har skabt nye muligheder for mængden, rækkevidden og formen. Afsendere uden reelle hensigter har teknologiske og infrastrukturelle muligheder for at manipulere og påvirke hele befolkninger såvel som enkeltpersoner.

KL Topmødet 2026

Fremmede påvirkningsaktiviteter

Styrelsen for Samfundssikkerhed advarer om, at fremmede aktører forsøger at påvirke den offentlige debat og skabe usikkerhed om demokratiske institutioner. Disse aktiviteter kan have forskellige former – fra målrettet spredning af vildledende indhold til mere indirekte forsøg på at forstærke eksisterende konflikter og mistillid i samfundet.²³ Men påvirkningen findes ikke kun i feedet på sociale medier. Søgeresultater og andet automatiseret indhold påvirkes af kraftig spredning af misinformation, som fx da Google's AI-værktøj i december 2025 blev grebet i at opsummere vildledende information om Flügger, som forinden var blevet sigtet for at bryde handelssanktionerne imod Rusland. En handling som sammenkædes med russisk efterretning.²⁴

IT-kriminalitet er eksploderet

IT-kriminalitet er ikke længere noget, de digitalt usikre ældre udsættes for. Hver tredje borger er blevet digitalt svindlet.²⁵ Antallet af anmeldelser af kontaktbedrageri mod privatpersoner er eksploderet i 2025. Der er forskellige typer af svindel såsom phishing, falske konkurrencer mv., men særligt den form, der kaldes "bekendt i knibe", hvor der anvendes stemmekloning, er i stigning.²⁶ Det vil sige, at det ikke udelukkende er i den offentlige samtale, at mistillid kan gro, men også på de kanaler og gennem teknologier, som vi grundlæggende har (haft) tillid

²² Man skelner mellem misinformation = forkert indhold eller fejlagtigt indhold og desinformation = bevidst formidling af fejlagtig og forkert indhold.

²³ Hvem former dine holdninger | Styrelsen for Samfundssikkerhed

²⁴ Pludselig dukkede nyhed op, der kaldte Flügger-beskyldninger for 'ondsindede': 'Googles AI er blevet forgiftet' | Penae | DR

²⁵ Hver tredje borger er blevet digitalt svindlet | Forbrugerrådet Tænk

²⁶ Over halvdelen af danskerne udsat for it-svindlere

til; e-mail, telefon og sms. Her skal borgere nu lære at være skeptiske og påpasselige. Denne tillærte mistillid vil altså blive nødvendig for at kunne begå sig sikkert på digitale kanaler og i digital offentlighed.

Påvirkning, misinformation og svindel kan være svære at gennemskue – særligt når det sker via de kanaler og teknologier, som vi grundlæggende har tillid til. Det er derfor relevant at overveje, hvordan store eller små oplevelser med at blive snydt, kan smitte af på tilliden til andre i andre digitale interaktioner.

Samtidig kan det påvirke tilliden til teknologierne selv. Når søgemaskiner, platforme og automatiserede systemer i stigende grad formidler indhold, som kan være manipuleret eller misvisende, skal vi vænne os til at være forsigtige og årvågne – og altså have mindre tillid til det, der møder os på nettet, telefonen eller i indbakken.

4. Kunstig intelligens accelererer udviklingen

Den fjerde dimension af risikobilledet er ikke enkeltstående, men en forstærkende dimension af de tre foregående. Kunstig intelligens påvirker både den offentlige samtale, medieforbruget og mulighederne for manipulation og kan dermed accelerere eksisterende tendenser.

Kunstig intelligens er muligvis kommet for at blive. Men her er der ikke tale om én teknologi, der helt kan vælges til eller fra, men derimod et overordnet begreb, som dækker over mange teknologier, der på sigt kan blive allestedsnærværende og indlejret i andre teknologier og systemer.

Kunstig intelligens er allerede en del af hverdagen

Som forbrugere har vi længe været i algoritmebaseret interaktion med services og produkter, når vi fx streamer, køber flybilletter eller henvender os til kundeservice. Kommunerne, som løbende forretningsudvikler, har også allerede gode og brugbare løsninger med kunstig intelligens til glæde for både medarbejdere og borgere, som med den teknologiske udvikling også har en stigende forventning om individualisering. Generativ kunstig intelligens (GenAI) er blevet allemandseje (48 pct. af danskerne bruger chatbots²⁷).

Fra distribution til produktion af indhold – i stor skala

En væsentlig udvikling i informationsmiljøet er, at teknologien ikke længere udelukkende påvirker, *hvordan* information distribueres, men i stigende grad også *genererer* selve indholdet. Et amerikansk studie anslog i 2025, at 9 pct. af alle nyheder på internettet er genereret vha. kunstig intelligens. Det gælder fx mindre artikler som vejrudsigter, men også opinionsstof viste sig at have en større andel. Fænomenet er mest udbredt i lokalt stof.²⁸ Den faktiske mængde af *ai* kunstigt generet indhold findes der ikke håndfaste målinger på. Dette hænger bl.a. sammen med, at definitionerne ikke er entydige. Der findes fx både højkvalitetsindhold til mere æstetiske formål og så er der mængden af lavkvalitetsindhold (såkaldt *AI-slop*), som genereres og skaleres automatisk bl.a. drevet af platformene selv for at holde brugerne på platformene i længere tid.²⁹

²⁷ [Danmarks statistik](#)

²⁸ [AI use in American newspapers is widespread, uneven, and rarely disclosed](#)

²⁹ [More than 20% of videos shown to new YouTube users are 'AI slop', study finds | AI \(artificial intelligence\) | The Guardian](#)

Viden genbruges af AI-værktøjer, mens institutioner og afsendere mister synlighed

Med nye værktøjer som chatbots (ChatGPT, Claude, Gemini m.fl.) og funktioner som Google AI Overview, der genererer og opsummerer indhold, bliver viden i stigende grad genbrugt, forvrænget og taget ud af sin oprindelige kontekst fra videnssites. På den ene side giver det borgere nem og intuitiv adgang til information, men på den anden side mister myndigheder og vidensinstitutioner kontrol over deres indhold, når det optræder i nye sammenhænge. Det øger risikoen for, at borgere får misvisende eller direkte forkert viden om eksempelvis sundhed, lovgivning og andre centrale emner. Samtidig betyder AI-genererede overblik i søgemaskiner, at originale kilder bliver mindre synlige i søgeresultaterne. Da Google lancerede AI Overview i Danmark i 2024, faldt trafikken markant på sider som Sundhed.dk, Patienthåndbogen og Lex.dk.³⁰

Kriminalitet og manipulation kan tages til nye højder

Kunstig intelligens gør det langt lettere at opskalere kriminalitet og manipulation i stor skala. Deep fakes³¹ bliver fortsat mere overbevisende, og der findes allerede talrige eksempler på deepfakes brugt som fremmed påvirkningsaktivitet³², til kriminel afpresning³³ og falsk politisk propaganda.³⁴ Ikke mindst bruges kunstig intelligens, fx deepfakes, til avanceret svindel af virksomheder i milliardklassen. World Economic Forum påpeger, hvordan demokratiseringen af adgang til avancerede værktøjer især er kommet kriminelle til gode. WEF peger desuden på behovet for at finde teknologiske løsninger, der kan identificere og stoppe misbrug, og at løsninger kræver et bredt ansvar på tværs af virksomheder, myndigheder og teknologileverandører.³⁵

Teknologibevidsthed i befolkningen

Selvom der er tale om kompleks teknologi, er der, som redegjort for tidligere, allerede en vis bevidsthed i befolkningen om algoritmers påvirkning, misinformation og it-kriminalitet. Det betyder dog ikke, at folk har flere kompetencer til at gennemskue indholdet. Indholdet er efterhånden så velproduceret og svært at fange for det utrænede øje.³⁶ En analyse af deepfakes ifm. EP-valget i 2024 viste, at anklager om deepfakes også bliver brugt aktivt til at så tvivl om reelt indhold, og der blandt brugerne bredt set er uenighed om, hvor grænserne går mellem politisk satire, misinformation og deepfakes.³⁷

Selvom vi til en vis grad har vænnet os til tanken om kunstig intelligens, står vi over for ukendte udfordringer i informationsmiljøet, hvad angår skalering i volumen, hastighed og kvalitet. Bevægelserne i informationsmiljøet – såvel som de teknologier, vi traditionelt har haft tillid til – kalder (desværre) på en langt mere skeptisk og

³⁰ [Kunstig intelligens får færre til at besøge sundhed.dk](#)

³¹ Kunstig intelligens, der bruges til at skabe realistiske, men falske billeder, videoer eller lydoptagelser af mennesker

³² [TV2 Nords logo og vært misbrugt med AI: - Desværre en ny virkelighed | TV2 Nord - Nyheder og TV fra Nordjylland](#)

³³ [Pas på: Politiet advarer mod ny og brutal form for svindel](#)

³⁴ [AI-Kloner og falske valgplakater - Analyse af spredningen af deepfakes på sociale medier under EP-valget i Danmark 2024](#)

³⁵ [Detecting dangerous AI is essential in the deepfake era | World Economic Forum](#)

³⁶ [Tech-giganter og demokrati: Kunstig intelligens, misinformation og digitale platforme](#), Digitaliseringsministeriet 2025

³⁷ [AI-Kloner og falske valgplakater - Analyse af spredningen af deepfakes på sociale medier under EP-valget i Danmark 2024](#)

påpasselig adfærd hos den enkelte borger. Det ændrer grundlæggende præmisserne for, hvordan vi orienterer os og interagerer digitalt. Samtidig risikerer den nødvendige skepsis at brede sig ud over de konkrete situationer og teknologier. Der kan fx være en bekymring for, at borgere bliver så opmærksomme på risici, at det smitter af på tilliden til institutionerne, når man bliver kontaktet af politiet, banken eller kommunen. Dermed kan udviklingen modarbejde det grundlæggende behov for at opretholde og styrke tilliden i samfundet og dets institutioner.

Værn om tillid og demokrati i det samlede risikobillede

Sammenlægges de fire dimensioner af risikobilledet, opstår et terræn med mange dilemmaer. Den sociale tillid er fortsat høj i Danmark, men bliver sårbar i krydsfeltet mellem teknologi, medier og sociale platforme. Det fragmenterede mediebrug, de stigende mængder indhold, uklare redaktionelle strukturer og udnyttelse af avanceret teknologi på alle kanaler (også telefon og mail) gør det sværere for den enkelte at orientere sig og vurdere troværdighed af både fakta og afsender. Der viser sig tegn på erosion af tillid på forskellig vis; til information, medier, teknologi, institutioner og andre mennesker.

Det overordnede og helt centrale dilemma er: På den ene side er der behov for at værne om og sikre tilliden som en bærende samfundsværdi. På den anden side kalder udviklingen på øget skepsis og årvågenhed hos befolkningen.

For kommunerne rejser det en række spørgsmål om, hvordan man som institution kan navigere i en digital virkelighed, der ikke kan ændres med et fingerknips. Hvilke handlemuligheder er der, når det kommer til sikring af borgernes tillid, styrkelse af informationstroværdigheden, bevarelse af institutionens autoritet og samfundets velbefindende?

Problematikken kan ikke løses ved et enkelte greb af en enkelt aktør. Handlemuligheder og løsninger kan ligge på flere niveauer, i flere arenaer og skal gribes af flere aktører. Drøftelser og handlemuligheder kan kategoriseres i nedenstående tre temaer; men vil i sagens natur være overlappende.

1. Styrkede demokratiske rammer for den offentlige samtale

En af de overordnede konklusioner, der kan drages af det samlede risikobillede, er, at den offentlige samtale på sociale medieplatforme ikke nødvendigvis understøtter demokratiet. Mange formater i de publicistiske medier fungerer fortsat som ramme for offentlig debat. Men i de seneste to årtier er en stor del af debatten også flyttet til sociale medier, hvor rammerne i stigende grad styres af algoritmer, der fremhæver konflikt og vrede. Samtidig er det kun en mindre del af befolkningen, der selv deltager aktivt i den offentlige samtale på platformene. De sociale medier er dermed ikke udviklet med et demokratisk formål, selv om de i praksis er blevet en vigtig del af den demokratiske offentlighed.

En vej at gå for kommunerne er derfor at interessere sig for selve rammerne og infrastrukturen omkring den demokratiske samtale. Det kan blandt andet handle om at styrke de formater, hvor borgerne mødes uden for de sociale medier. Mange kommuner arbejder allerede med høringer, borgermøder, lokale festivaler, folkemøder, borgersamlinger og andre former for fysisk dialog og inddragelse. Her kan et centralt spørgsmål være, hvordan disse formater kan bruges og udvikles, så flere får mulighed for at deltage i den lokale offentlige samtale.

En anden vej er at arbejde mere bevidst med, hvilke platforme og kanaler der bruges til hvilke formål. Sociale medier kan være velegnede til nogle typer information og kontakt, men er ikke nødvendigvis den bedste ramme for alle former for debat og borgerdialog. Det kan derfor være relevant at skelne tydeligere mellem information, dialog, debat og inddragelse og vælge kanal derefter.

En tredje vej er at være nysgerrig på og afprøve andre platforme og formater, der i højere grad understøtter god dialog, debat og samarbejde. Det kan både være digitale alternativer til de etablerede sociale medier og nye kombinationer af fysiske og digitale formater, hvor rammerne i højere grad er tilrettelagt efter demokratiske formål.

2. Bevarelse af troværdighed

Tillid og troværdighed går hånd i hånd og i det samlede risikobillede er det derfor også troværdigheden, der er på spil. For at borgernes tillid kan bevares, må troværdigheden hos institutioner og myndigheder være intakt. Dette bliver særligt afgørende i krisetider. Når det brænder på, skal myndighederne træde til med viden, hjælp og direkte handlingsanvisninger.

Her er det afgørende, at borgerne tror på både afsender og budskab og desuden har tillid til, at myndighederne vil dem det bedste. Denne tillid skal værnes om og styrkes til hverdag.

Et centralt fokus for kommunerne er, hvordan troværdigheden som myndighed kan bevares i et informationsmiljø, hvor borgerne møder viden og budskaber gennem mange forskellige kanaler. Det kan blandt andet handle om at sikre, at kommunens egen kommunikation er tydelig, korrekt, transparent og i øjenhøjde, så borgerne kan forstå både budskaber, beslutsningsgrundlag og eventuelle usikkerheder. Troværdighed handler også om gennemsigtighed i kommunens egne processer og om at gøre politiske og administrative beslutninger forståelige.

Samtidig kan det være relevant for kommunerne at interessere sig for, hvordan vigtig information fortsat når frem til borgerne, når søgemaskiner, AI-tjenester og andre digitale mellemlid i stigende grad formidler og opsummerer indhold, som kommunen ikke selv har kontrol over.

3. Teknologisk mægtiggørelse af institutionerne

Selvom det kan hævdes, at teknologi er værdineutral, viser analysen her, er teknologi i denne sammenhæng i høj grad anvendes med formål og intention bag, når det kommer til udvikling, salg og anvendelse. Dertil står det klart, at vi som samfund står over for et overordentligt komplekst risikobillede med mange mulige konsekvenser og udfald.

Derfor er det heller ikke noget, der kan imødegås med binære udsagn, der vil kategorisere kunstig intelligens som godt eller skidt for samfundet. Det er derimod vigtigt, at man som samfund eller institution vælger at navigere i informationsmiljøet og hvordan man anvender teknologi, så det det flugter med det samfund, man ønsker at skabe.

Tendenserne er stærke og globale og det kan derfor være nærliggende at tænke, at der er noget, vi i Danmark ikke kan gøre noget ved. De reelle handlemuligheder forudsætter i det lys, at samfundet og dets institutioner opbygger og udvikler kompetencerne og dermed mægtiggør os på egen hånd. I overskriften hentydes der dermed ikke til borgerens mægtiggørelse men til at mægtiggørelse sker på institutionelt niveau, herunder kommunerne.

Et muligt fokus for kommunerne er, hvordan de opbygger tilstrækkelig viden og kapacitet til selv at kunne navigere i den teknologiske udvikling og vurdere dens betydning for relationen til borgerne. Det kan blandt andet handle om løbende at følge, hvordan nye teknologier ændrer ikke blot kommunens muligheder for at udvikle god og effektiv service, men også hvordan teknologien påvirker borgernes muligheder, adfærd og forventninger til kommunen.

Et andet fokus er, hvordan teknologi kan anvendes på måder, der understøtter demokratiske hensyn – eksempelvis gennem værktøjer til moderation, faktatjek, analyse af borgerinput eller mere repræsentativ inddragelse.

Endeligt rejser det spørgsmål om, hvilke værdier og principper der skal ligge til grund, når nye teknologiske løsninger tages i brug. Det kan være relevant at undersøge, hvordan man undgår, at teknologien alene reproducerer de mekanismer, der allerede skaber polarisering eller skævhed.